

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

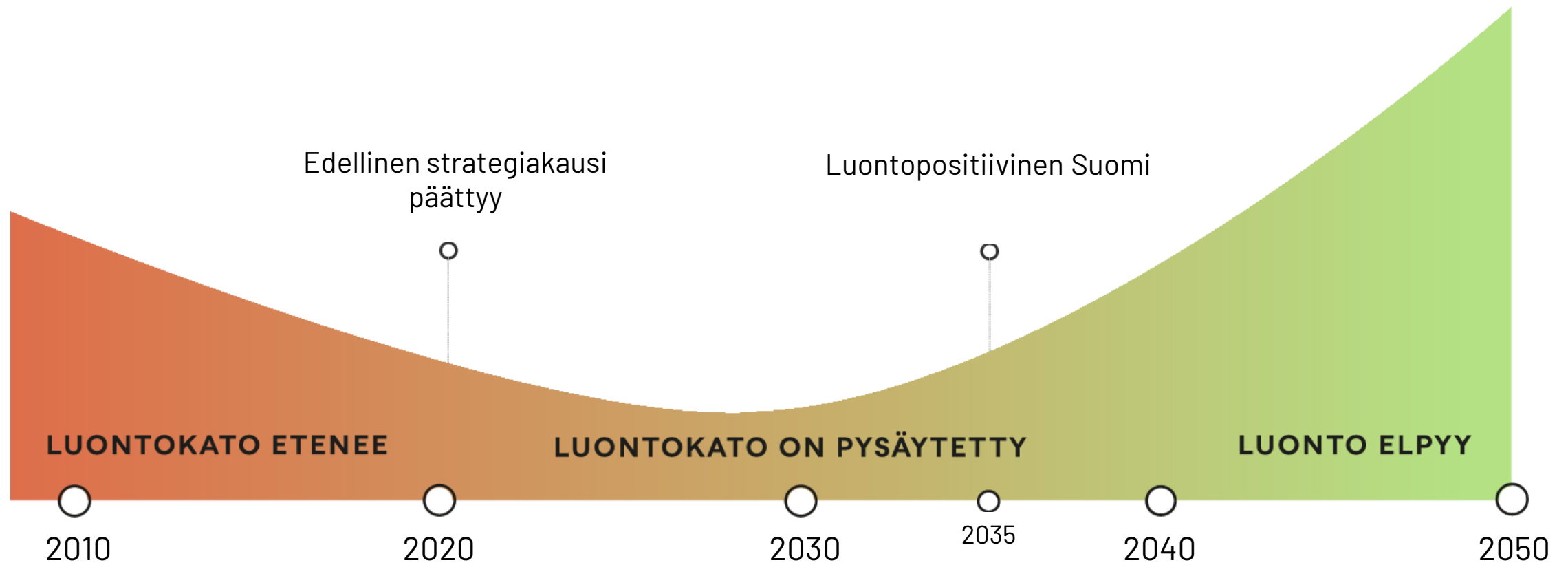

Luontopositiivinen Suomi

Olli Ojala

Ympäristöneuvos, ympäristöministeriö

Luontoposiitivisuus

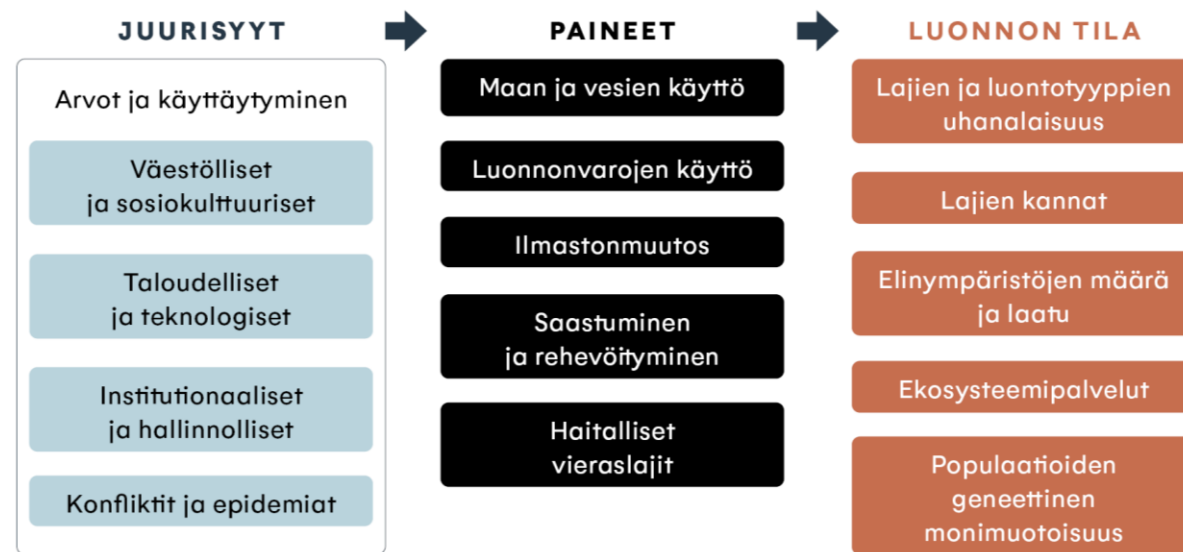
Suomi on sitoutunut luonnon monimuotoisuuden kehityksen kääntämiseen

- Luonnon tilan heikkeneminen maassamme jatkuu.
- Hallitustenvälinen luontopaneeli arvioi maailmanlaajuisia luonnon monimuotoisuuden tilaa arvioineessa raportissaan, että luontokato on pysäytettävissä, mutta se edellyttää yhteiskuntien laaja-alaista kestävyys siirtymää (IPBES 2019).
- Suomea sitovat YK:n luonnon monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen ja EU:n biodiversiteettistrategian 2030 tavoitteet edellyttävät luontopolitiikan tavoitteiden ja tiedon integroimista kaikkeen päätöksentekoon.

Kestävyys siirtymä (transformative change)

- Yhteiskuntien on käytävä läpi kestävyys siirtymän johtava perustavanlaatuinen muutos. Tavanomaiset alue- ja lajisuojelun toimet yksinään eivät riitä.
- Aktiivinen luonnon tilan parantaminen.
- Luonnonvarojen käytön kestävyys kehittäminen.
- Kulutuksen ja tuotannon kestävyys.
- Maankäytön suunnittelu.
- Julkiset hankinnat.
- Suomalaisten luontojalanjälki rajojemme ulkopuolella.
- Ilmastomuutoksen hillintä ja ilmastomuutokseen sopeutuminen.

Luonnon monimuotoisuus on hyvinvoinnin edellytys

- Hallituksen aluekehittämispäätöksessä vuosille 2024-2027 (Uudistuvat ja hyvinvoivat alueet) linjataan kolme painopistettä:
 - 1) Kestävä elinvoima ja investoinnit,
 - 2) Hyvinvoiva väestö ja yhteisöt sekä
 - 3) Vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto.
- **Luontokadon pysäyttämiseksi luonnon tilaan suoraan kohdistuvia paineita on vähennettävä esimerkiksi maa- ja luonnonvarojen käytön kestävyyttä kehittämällä sekä luonnon tilaa parannettava suojelun, ennallistamisen ja hoidon keinoin.** Luonnonvarojen kestävä käytön tulee huomioida luonnon kantokyky eikä käyttö voi ylittää luonnon kykyä uusiutua ja palautua.

Elinvoimainen luonto on yhteiskunnan elinvoimaa

- Kaupungit ja kunnat avainasemassa varmistamassa, että luonnon tarjoama elinvoima säilyy ja palautuu.
- Erityinen luonto houkuttelee kävijöitä kaukaakin ja voi sinällään olla merkittävä elinvoimatekijä, mutta tavanomainen luonto on vähintään yhtä tärkeää.
- Luonto on tärkeää paikallisten ihmisten virkistäytymisen, viihtyvyyden ja terveyden kannalta. Lähiluonto ja luonnon saavutettavuus keskeisiä alueidenkäytön suunnittelussa.
- Hyvin toimivien ekosysteemien myötä vesistöt säilyvät kirkkaina, kalastamaan, marjastamaan ja metsästämään on helppoa päästä ja luonnon tarkkailuun on runsaasti erilaisia mahdollisuuksia.
- Suurimmilla kaupungeilla on resurssiensa puolesta parhaat edellytykset toimia tiennäyttäjinä luontotoimissa.

Hyväkuntoiset ekosysteemit ovat tärkeitä yhteiskunnan häiriönkestävyydelle

- Hyväkuntoiset luonnon ekosysteemit ovat tärkeitä koko yhteiskunnan resilienssille.
- Vallitsevassa epävakaaassa maailmantilanteessa yhteiskunnan resilienssin kannalta on hyvin tärkeää, että talouden lisäksi myös ihmiset voivat hyvin. Ympäröivä luonto ja luonnon tarjoamat antimet - marjat, sienet, kala ja riista – luovat konkreettista turvaa ja luottoa tulevaan parantaen siten ihmisten henkistä resilienssiä.
- Monimuotoinen luonto ja toimivat ja terveet ekosysteemit ovat monipuolisen elinkeinorakenteen pohja. Erityisesti syrjäseuduilla monimuotoinen luonto on myös toimeentulon keinojen monimuotoisuutta.
- Suomen kansantaloudelle tärkeän metsätalouden ja Suomen ruokaturvan kannalta tärkeän maatalouden kannalta ekosysteemien kunto ja häiriönkestävyys ovat avainasemassa.
- Sään ääri-ilmiöiden yleistyessä ja ilmaston lämmitessä nopeasti ekosysteemit ovat sitä paremmassa turvassa, mitä monimuotoisemman eliöiden vuorovaikutusten verkoston varaan ne rakentuvat.

Luonto ja luonnon tilan parantaminen tarjoavat työtä ja toimeentuloa

- Metsähallituksen luontopalvelut, joka on selvittänyt kansallispuistojen aluetaloudellisia vaikutuksia. Selvityksen mukaan vuonna 2024 kaikkien 41 kansallispuiston kävijöiden kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset olivat yhteensä 285,8 milj. euroa ja 2 247 henkilötyövuotta sekä kaikkien kuuden valtion retkeilyalueen vastaavasti 12,4 milj. euroa ja 105 henkilötyövuotta.
- Luonnon ennallistaminen tarjoaa työtä suunnittelijoille sekä koneyrittäjille.
- Ennallistamistoimet voidaan kohdentaa alueille, joilla luonnon tilaa parantavista toimista saadaan suurimmat hyödyt ympäröivälle yhteiskunnalle.
- Ennallistamistoimet voidaan kohdistaa myös luontokadosta ja ekosysteemipalvelujen heikkenemisestä kärsiviin yhteisöihin vallitsevan tilanteen oikeudenmukaisuuden parantamiseksi.

Luontoposiitivisuus edellyttää luontohaittojen välttämistä, minimointia ja jäljelle jäävän heikennyksen korvaamista

- Luonnonsuojelulain mukainen ekologinen kompensatio on yksi uusista keinoista luontokadon pysäyttämiseksi. Sen pohjaksi kehitettiin läpinäkyvä ja tieteeseen perustuva menetelmä, joka on maailmanlaatusiestikin ainutlaatuinen.
- Ekologinen kompensatio soveltuu erityisesti tai luontoposiitivisuuteen tähtäävien yritysten ja yhteisöjen tarpeisiin.
- Laskentamenetelmän pohjalta ollaan kehittämässä viranomaisvarmistusta, ja siten luotettavaa, luonnonarvomarkkinaa. Tätä muutosta luonnonsuojelulakiin valmistellaan parhaillaan.
- Luonnonarvomarkkina tarvitaan erityisesti sellaisia yrityksiä varten, jotka haluavat osoittaa vastuullisuutensa investoimalla luonnon tilan parantamiseen. Luonnonarvomarkkina soveltuu erityisesti epäsuorien luontovaikutusten hyvittämiseen.
- Luonnonarvomarkkina on samalla maanomistajille uudenlainen mahdollisuus. Maanomistajalle tarjotaan mahdollisuus ansaita omistamiensa alueiden luonnontilaa parantamalla.

Patojen purkaminen esimerkkinä luonnon tilan parantamisesta

- Alueellisista ja paikallisista tarpeista on lähtenyt liikkeelle ”buumi” erilaisia patojen purkuhankkeita.
 - Hankkeet ovat lähteneet liikkeelle, kun on punnittu olemassa olevan padon haittoja suhteessa siitä saataviin hyötyihin.
 - Erilaisia noususteitä riittää Suomessa poistettavaksi tuhansittain.
- Havahduttaa tarkastelemaan valuma-alueen kuntoa laajemminkin. Kun vaelluskalojen kulkuesteet on poistettu, riippuu kalakannan elinvoimaisuus erityisesti lisääntymisalueiden kunnosta ja määrästä. Silloin valuma-alueen maatalouden ja metsätalouden valumia vesistöön on tärkeää tarkastella.

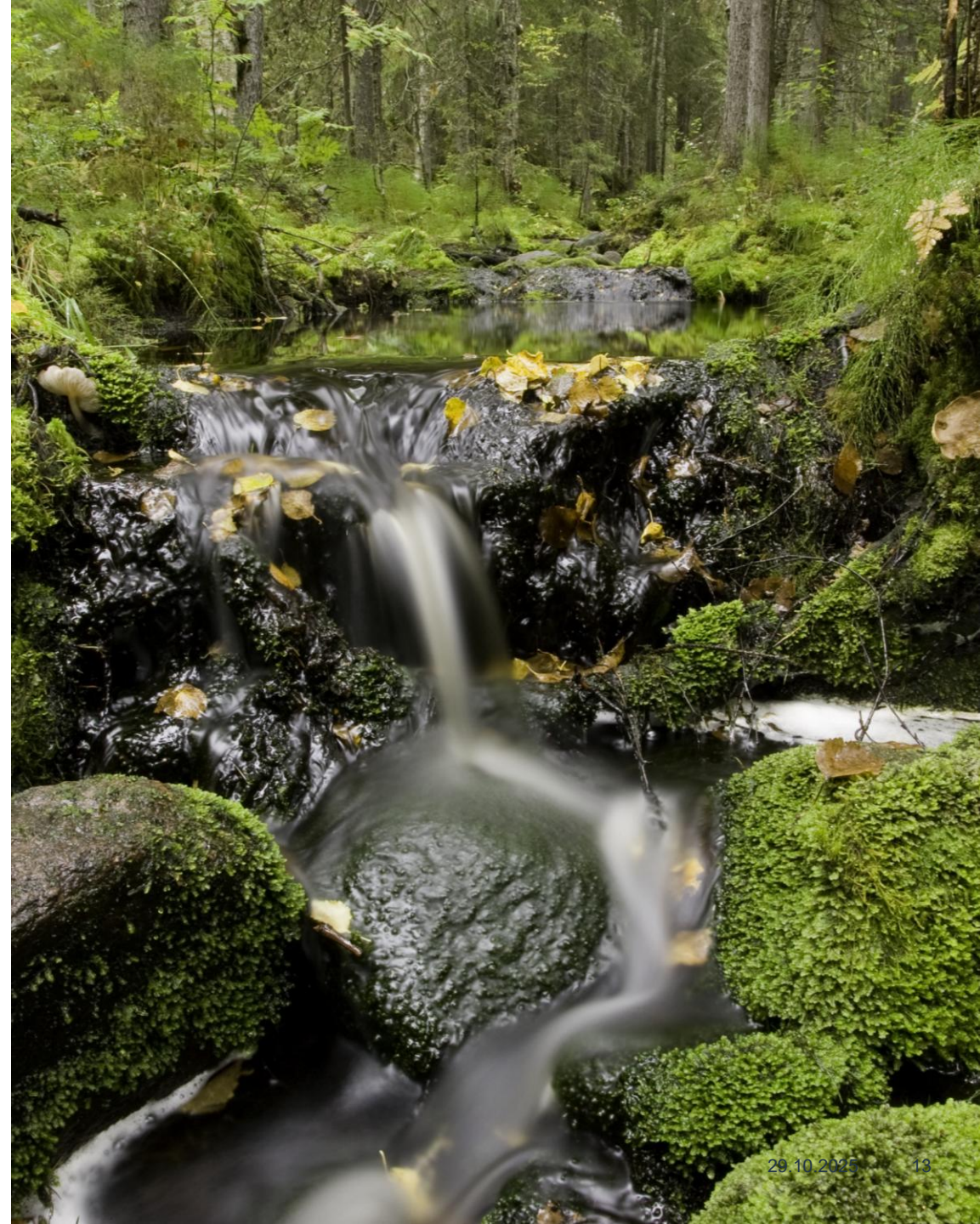
Yksityinen rahoitus yhdistyy julkiseen rahoitukseen

- Käsinkosketeltavat ja silminnähtävät hyödyt, jotka konkretisoituvat nopeasti ovat näissä tapauksissa tärkeä motivaation lähde, joka saa ihmiset tukemaan tarvittavia jatkotoimenpiteitäkin.
- Rahoitusta Nousu-ohjelmasta sekä maaseudun kehittämisrahastosta. Helmi-ohjelman avulla on laitettu kuntoon pienempiä saman valuma-alueen virtavesiä.
- Kaikkein keskeisimmässä asemassa ovat olleet paikalliset ihmiset ja paikallisyhteisöt.

Alueiden elinvoima kasvaa ekosysteemien elpyessä

- Uusi rahoituskehyskausi myllertää EU-ohjelmat.
- Alueilla tulisi aktiivisesti tarkastella luonnon tilan parantamisen hyötyjä. Erityisesti kohteita ja tilanteita, joissa luonnon tilan parantamisen hyödyt ovat ilmeisimmät ja synergiat suurimmat.
 - Alueelliset LUMO-suunnitelmat voivat toimia alustana tarkastelulle.
 - Maakuntaohjelmissa olisi tunnistettava rahoitustarpeet.
- Tärkeää on varmistaa, että EU:n seuraavalla rahoituskehyskaudella alueiden elinvoimaa vahvistetaan ohjaamalla rahoitusta myös luonnon tilan parantamiseen.

Kiitos

Olli Ojala

Ympäristöneuvos, ympäristöministeriö

puh. 050 470 0902

etunimi.sukunimi@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment